

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa I. H.
przeciwko P. S.A. w W.
o pozbawienie tytułów wykonawczych wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 sierpnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 czerwca 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego,**
- 3) przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) na rzecz adwokat M. M. kwotę 12 450 (dwanaście tysięcy czterysta pięćdziesiąt) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W powództwo przeciwegzekucyjnym skierowanym przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. w W. powódka I. H. wniosła o pozbawienie w stosunku do niej jako poręczycielki wykonalności tytułów wykonawczych w postaci bliżej opisanych bankowych tytułów egzekucyjnych nr BTE (...), BTE (...), BTE (...), BTE (...) i BTE

(...) zaopatrzonych w klauzule wykonalności. Wyrokiem z dnia 22 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił powództwo w całości. Apelacja powódki została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 czerwca 2019 r. W związku ze skargą kasacyjną powódki od tego wyroku należy w pierwszym rzędzie przypomnieć, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Powódka oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Podniosła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, czy niewykonanie przez wierzyciela obowiązku określonego w art. 880 k.c. i zaniechanie niezwłocznego zawiadomienia lub skutecznego zawiadomienia poręczyciela o opóźnieniu się dłużnika ze spełnieniem świadczenia, powoduje, że wierzytelność wobec poręczyciela nie staje się wymagalna. Na tym tle istnieje także, zdaniem skarżącej, potrzeba wykładni przepisów art. 880 k.c. oraz art. 76a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe budzących poważne wątpliwości i wywołujących poważne rozbieżności w orzecznictwie.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przyczyn kasacyjnych należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego

abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.; zawrzeć we wniosku pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości oraz przekonujący o zasadności preferowanego przez niego sposobu ich usunięcia, a ponadto wykazujący wadliwość rozwiązania tego problemu przez Sąd drugiej instancji. Przywołanie przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakładało na skarżącą obowiązek przytoczenia nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, ale także szczegółowego opisu, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, wykazania, że mają poważny charakter, a ich usunięcie jest niezbędne dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej oraz/lub przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano rozbieżnej wykładni przepisów w podobnych stanach faktycznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08, nie publ. oraz z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.).

Skarżąca nie uczyniła zadość tym wymaganiom. Przedstawiony we wniosku problem prawny, czy zawiadomienie poręczyciela przez wierzyciela, że dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spłatą długu, stanowi przesłankę wymagalności zobowiązania poręczyciela wobec wierzyciela, jest przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że zawiadomienie poręczyciela o opóźnieniu się dłużnika (art. 880 k.c.) nie stanowi przesłanki wymagalności zobowiązania poręczyciela, chyba że strony postanowiły inaczej, uzależniając w umowie powstanie wymagalności długu z poręczenia od zawiadomienia poręczyciela o opóźnieniu dłużnika lub od innych zdarzeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 28/01, nie publ.). Sąd Najwyższy wyjaśnił także, że opóźnienie wierzyciela w zawiadomieniu poręczyciela, że dłużnik nie spełnia świadczenia nie wyłącza - na podstawie art. 880 k.c. - obowiązku wykonania zobowiązania przez poręczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 84/02, nie publ.). Sąd Najwyższy zaaprobował także

ten kierunek wykładni na tle regulacji art. 76a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.) przyjmując, że przepis ten nakłada na bank obowiązek powiadomienia osób będących dłużnikami z tytułu zabezpieczenia kredytu o opóźnieniach kredytobiorcy, jednak uchybienia w tym zakresie nie wpływają na wymagalność roszczenia względem dłużnika - poręczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 204/13, nie publ.). Nie przekonuje o niejednolitości orzecznictwa w tej kwestii powołany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2007 r. (II CSK 136/07, nie publ.), albowiem rozważany w uzasadnieniu tego orzeczenia problem dotyczył znaczenia zasady akcesoryjności poręczenia w odniesieniu do wymagalności świadczenia poręczyciela. W świetle uzasadnienia zaskarżonego kasacyjnie wyroku nie można uznać, że przedstawione zagadnienie ma rzeczywiście znaczenie dla rozstrzygnięcia skargi, skoro – jak wskazał Sąd Apelacyjny – zgromadzony materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że powódka nie była informowana przez pozwany bank o zaprzestaniu spłaty zobowiązań kredytowych przez dłużnika - męża powódki. Sąd Najwyższy jest w postępowaniu kasacyjnym związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej także na jej oczywistej zasadności motywowanej kwalifikowanym naruszeniem przepisów art. 378 § 1 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 148¹ k.p.c. w zw. z art. 9 k.p.c., 5 k.p.c. oraz art. 212 k.p.c. i 216 k.p.c. Zarzuciła, że Sąd Apelacyjny bezpodstawnie zaniechał stwierdzenia nieważności postępowania przez Sądem Okręgowym będącej skutkiem pozbawienia skarżącej możliwości obrony przysługujących jej praw ze względu na rozpoznanie przedmiotowej sprawy i wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym; w konsekwencji zaniechał uchylenia wyroku Sądu Okręgowego i zniesienia postępowania przed tym Sądem.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na tej przyczynie kasacyjnej nakładało na skarżącą powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przez nią przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się

w szczególności sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego nie potwierdza tezy powódki o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Zgodnie z wykładnią utrwaloną w orzecznictwie nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania. Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga po pierwsze, rozważenia, czy sąd naruszył przepisy prawa procesowego, po drugie, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony, a więc czy istniał związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem możliwości działania, i po trzecie, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09; z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09; z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 339/07 – nie publ.). Z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi nie wynika, aby Sąd Apelacyjny w sposób oczywisty przeoczył naruszenie przywołanych wyżej przepisów prawa procesowego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Nie została wykazana teza skarżącej, że wydanie wyroku przez Sąd Okręgowy na posiedzeniu niejawnym nastąpiło pomimo braku ustawowych przesłanek określonych w art. 148¹ k.p.c.; pozostaje ona w oderwaniu od rzeczywistego przedmiotu niniejszej sprawy i jest oparta wyłącznie na hipotetycznych rozważaniach co do dalszych roszczeń lub wniosków, które powódka mogłaby podnieść w przypadku rozpoznania sprawy na rozprawie.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto w oparciu o zasadę słuszności uwzględniając

okoliczności sprawy, w tym sytuację majątkową powódki (art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).

aj